

Dr hab. Helena Żukowska, prof. nadzw. KUL

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wydział Nauk Społecznych

Instytut Ekonomii i Zarządzania

R e c e n z j a

ROZPRAWY DOKTORSKIEJ zatytułowanej

„Efekty ekonomiczne stymulowania rozwoju gospodarczego przez samorządy miast na prawach powiatu” mgr Urszuli Wolskiej (ss. 283)

przygotowanej na Uniwersytecie Technologiczno – Humanistycznym im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Prawnych w 2019 roku

pod kierunkiem naukowym dwóch promotorów:

Promotora Głównego w osobie: dr hab. Wojciech Sońta, prof. nadzw. UTH Radom

oraz Promotora Pomocniczego w osobie: dr Marek Pypeć.

R e c e n z j a

Recenzowana praca doktorska to studium teoretyczno-empiryczne z zakresu nauk ekonomicznych, a dokładnie gospodarki lokalnej i można ją ulokować w dyscyplinie ekonomia. Tematyka pracy lokuje się w obszarze zarządzania i oceny działalności jednostek samorządu terytorialnego.

Przystępując do oceny niniejszej pracy doktorskiej pragnę podkreślić, że pod względem strukturalnym i merytorycznym opracowanie to nie budzi większych zastrzeżeń. Podmiotowy i przedmiotowy zakres pracy został poprawnie dobrany i zweryfikowany, a problem badawczy koncentruje się w obszarze szeroko rozumianej ekonomii. Podobnie okres badawczy również został poprawnie zakreślony, gdyż obejmuje lata 2004 – 2017. Jest to okres wystarczająco długi aby uchwycić efekty działalności jednostek samorządu terytorialnego – tj. głównego obszaru badawczego rozprawy doktorskiej.

Szczegółowa recenzja obejmuje:

- 1. Uzasadnienie wyboru tematu rozprawy i problemu badawczego;**
- 2. Cele, teza i hipotezy badawcze;**

3. **Opis struktury pracy;**
4. **Ocena doboru oraz wykorzystania źródeł;**
5. **Ocena merytoryczna rozprawy i zastosowanych metod badawczych;**
6. **Ocena metodologicznej strony pracy i sposobu weryfikacji tezy i hipotez badawczych;**
7. **Uwagi krytyczne/dyskusyjne i pytania do Doktorantki;**
8. **Podsumowanie i konkluzja recenzji.**

1. Uzasadnienie wyboru tematu rozprawy i problemu badawczego

Tematyka rozprawy jest aktualna i ważna, gdyż coraz bardziej uzasadnione staje się podejmowanie badań naukowych w obszarze samorządności, a dokładniej w zakresie narzędzi zarządzania rozwojem lokalnym i regionalnym, a także oceny efektywności działalności władz jednostek samorządu terytorialnego poprzez stosowanie instrumentów lokalnej polityki gospodarczej.

Głównym celem działalności władz jednostek samorządów lokalnych jest troska o pomyślny rozwój jednostek samorządów lokalnych, zapewnienie odpowiednich warunków życia mieszkańców i dbałość o ich potrzeby. Władze lokalne podejmują decyzje o charakterze społecznym i gospodarczym, które przekładają się na rozwój jednostki samorządowej i tym samym na jakość życia jej mieszkańców. Skuteczność działań władz lokalnych może być mniejsza lub większa i interesujące jest wnioskowanie jakie efekty (ekonomiczne, ale też społeczne i inne) przynosi ich działalność. Istotnym elementem badania jest stwierdzenie od czego zależy efektywność działań władz lokalnych, skoro działają one w porównywalnych warunkach i ograniczeniach funkcjonowania.

Celem władz samorządowych jest jak najpełniejsze wykorzystanie czynników, które mają do dyspozycji, a które korzystnie wpływają na rozwój gospodarczy i podejmowanie skutecznych działań niwelujących czynniki, które generują gorsze warunki życia społeczno-gospodarczego dla mieszkańców danej jednostki.

Przedmiotem niniejszej dysertacji doktorskiej – zadeklarowanym przez Doktorantkę - jest ocena efektywności działań podejmowanych przez samorządy lokalne w celu zwiększenia poziomu rozwoju gospodarczego oraz porównanie poziomu rozwoju gospodarczego dwóch miast - Kielce i Radom, na tle innych miast na prawach powiatu w Polsce w celu zdiagnozowania czynników sprzyjających dobremu rozwojowi społeczno-gospodarczemu.

Kielce i Radom z metodologicznego punktu widzenia stanowią idealny obszar badawczy, ponieważ zlokalizowane są w sąsiedztwie, oraz funkcjonują w porównywalnych warunkach geograficznych, społecznych i gospodarczych. Wnioski oceniające efektywność działalności władz lokalnych Kielc i Radomia nie będą zniekształcone przez zróżnicowane cechy obszarów i warunków działalności badanych jednostek samorządu terytorialnego. Badanie skuteczności działań władz lokalnych Kielc i Radomia (jednostek podobnych pod wieloma względami) pozwoli ocenić jakie efekty w rozwoju społeczno-gospodarczym osiągają władze lokalne różnych jednostek, mając do dyspozycji podobne instrumentarium narzędzi polityki gospodarczej. Z dysertacji dowiadujemy się, efekty działalności władz lokalnych mogą być bardzo zróżnicowane i Doktorantka podejmuje dość udaną próbę ustalenia czynników, które powodują te różnice w osiągnięciach władz lokalnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Okres badany (zakres czasowy pracy) obejmuje lata 2004-2017. Jest to okres wystarczająco długi, pozwalający na odnotowanie efektów pracy władz lokalnych badanych jednostek.

2. Cele, teza i hipotezy badawcze

Głównym celem rozprawy jest (cytuję) *„identyfikacja instrumentów stymulowania rozwoju gospodarczego przez samorządy miast na prawach powiatu oraz ocena efektów ekonomicznych ich stosowania przez samorządy na przykładzie miasta Kielce i Radom”*.

Dla uszczegółowienia celu głównego rozprawy sformułowano cztery cele szczegółowe (cytuję):

1. *„Identyfikacja zadań i instrumentów samorządów miast na prawach powiatu w ramach lokalnej polityki gospodarczej i stymulowania rozwoju gospodarczego.*
2. *Ocena uwarunkowań rozwoju gospodarczego miast na prawach powiatu w Polsce.*
3. *Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Kielc i Radomia.*
4. *Ocena efektów ekonomicznych działań samorządów lokalnych w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego.”*

Przeprowadzone studia literaturowe i badania empiryczne skłoniły Doktorantkę do sformułowania następującej tezy rozprawy, zgodnie z którą (cytuję); *„samorządy miast na prawach powiatu dysponują instrumentami umożliwiającymi stymulowanie rozwoju gospodarczego, a osiągnane przez nie efekty ekonomiczne związane są głównie z lokalnym rynkiem pracy i przedsiębiorczością”*. Weryfikacja tezy rozprawy została przeprowadzona poprzez badanie następujących hipotez badawczych (cytuję):

1. *„W Polsce istnieje wysokie zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego miast na prawach powiatu.*
2. *Kielce wykazują wyższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego niż Radom.*
3. *Istotnymi czynnikami determinującymi rozwój gospodarczy miast na prawach powiatu są uwarunkowania instytucjonalne.*
4. *Instrumenty stosowane przez miasta na prawach powiatu generują efekty ekonomiczne związane z lokalnym rynkiem pracy i przedsiębiorczością”.*

W badaniach wykorzystano różne metody badawcze, w tym studia literaturowe i analiza krytyczna piśmiennictwa, metoda statystyki opisowej, analiza materiałów źródłowych - głównie danych statystycznych, które odnoszą się zarówno do teoretycznych jak i praktycznych aspektów dysertacji. Do analizy danych empirycznych zastosowano metodę Hellwiga, która umożliwia określenie jednorodnego wskaźnika rozwoju dla poszczególnych miast na prawach powiatu.

3. Opis struktury pracy

Recenzowana praca ma układ zgodny z wymaganiami stawianymi przed rozprawami doktorskimi. Struktura niniejszej rozprawy została podporządkowana wymogowi realizacji celów (wiodącego i szczegółowych) oraz weryfikacji przyjętej tezy i hipotez badawczych. Rozprawa składa się ze spisu treści, wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, podsumowania i spisów (tabel, schematów oraz źródeł bibliograficznych). Rozdziały merytoryczne dzielą się na teoretyczne (trzy pierwsze) oraz empiryczne (dwa ostatnie).

Wstęp ma charakter klasyczny i prawidłowy. Zostały w nim scharakteryzowane wszystkie istotne elementy rozprawy takie jak cele, teza i hipotezy badania. Opisana została w nim także struktura merytoryczna pracy.

Rozdział pierwszy zawiera analizę teorii rozwoju gospodarczego, po to, by na gruncie różnych teorii zaprezentować tę dotyczącą ogólnej charakterystyki poziomu rozwoju regionalnego i lokalnego samorządów wraz z polityką ich rozwoju i jej narzędziami.

Rozdział drugi zatytułowany „Teoretyczne aspekty lokalnego rozwoju gospodarczego” przedstawia szczegółowe rozwiązania lokalnego rozwoju gospodarczego, w tym politykę rozwoju regionalnego i lokalnego. W tym rozdziale zaprezentowano także instrumenty jakimi władze samorządowe mogą oddziaływać na poziom rozwoju lokalnego. Omówiono również efektywność polityki regionalnej mierzoną pozytywnym oddziaływaniem na lokalny rynek pracy i lokalną przedsiębiorczość.

W trzecim rozdziale „Stymulowanie rozwoju gospodarczego jako narzędzie lokalnej polityki gospodarczej” skupiono się na omówieniu przedsiębiorczości jako czynnika rozwoju gospodarczego i jej roli dla rozwoju gospodarczego miast na prawach powiatu. Ważnym

elementem opisu w tym rozdziale jest specyfika miast na prawach powiatu i stymulowanie rozwoju miast na prawach powiatu poprzez wspieranie przedsiębiorczości przez władze lokalne.

Czwarty rozdział ma charakter empiryczny i zaprezentowano tu dane statystyczne charakteryzujące potencjał gospodarczy miast na prawach powiatu. Przedstawiono sytuację finansową miast na prawach powiatu na tle sytuacji finansowej innych jednostek samorządu terytorialnego.

Ostatni rozdział pracy ma także charakter empiryczny a prowadzona w nim analiza porównawcza ma na celu wskazanie różnic rozwojowych Kielc i Radomia z określeniem działań władz samorządowych w tym zakresie. Zdiagnozowano w badanych miastach uwarunkowania rozwoju gospodarczego wynikające z lokalnej sytuacji społeczno-gospodarczej. Zbadano jakie działania podejmowały w badanym okresie władze Kielc i Radomia w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego i jakie efekty ekonomiczne przyniosły te działania. Szkoda, że Doktorantka ograniczyła badania tylko do efektów ekonomicznych, gdyż sporo trudności napotkała przy wyodrębnieniu tych efektów z całości skutków działania samorządów w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego, co sama stwierdza w ostatnim podrozdziale pracy.

W podsumowaniu Autorka opisała sposób realizacji hipotez badania. Recenzent widziałby także umiejscowienie w podsumowaniu wniosków końcowych odnoszących się do tematu pracy. Wnioski te powinny mieć charakter użyteczny i aplikacyjny, sugerujący pewne wskazówki do zasad prowadzenia polityki regionalnej przez władze lokalne miast na prawach powiatu w celu zwiększenia jej efektywności. Takie wnioski końcowe powinny mieć charakter postulatów pod adresem władz lokalnych, w kwestii tego z jakich narzędzi powinny korzystać i jakich efektów oczekiwać, w tym efektów ekonomicznych, w sytuacji gdy podejmują działania w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego. Wnioski końcowe i postulaty pod adresem władz lokalnych stanowiłyby doskonałe zamknięcie przeprowadzonych analiz i badań, a jednocześnie nawiązanie do tematu rozprawy i badanego problemu.

4. Ocena doboru oraz wykorzystania źródeł

Rozprawa została przygotowana w oparciu o akty prawne w ilości 30 sztuk, literaturę przedmiotu w ilości 107, czasopiśmiennictwo – 119 pozycji i źródła netograficzne – 9 sztuk. Należy podkreślić zarówno zalety jak i wady wykorzystanych źródeł. Zalety to znaczna ilość pozycji obcojęzycznych wśród książek i czasopism. Za wady należy uznać brak precyzji w danych bibliograficznych aktów prawnych. Doktorantka cytując licznie akty prawne (a także

w ich zestawieniu w bibliografii) podaje nieaktualne wersje aktów prawnych, co stwierdzamy po numeracji Dzienników Ustaw, przywołuje teksty jednolite, ale nie podaje roku ich przygotowania. Większość cytowanych pozycji książkowych i artykułów ukazała się wprawdzie przed kilkunastu laty, ale prezentowane w nich treści są nadal aktualne.

5. Ocena merytoryczna rozprawy i zastosowanych metod badawczych

Doktorantka właściwie postawiła problem badawczy poprzez sformułowane w pracy cele, tezę i hipotezy badawcze i właściwie je zweryfikowała. Prowadzone – w celu weryfikacji hipotez badawczych - analiza teoretyczna i empiryczna wskazują na dojrzałość naukową, wysoki poziom umiejętności samodzielnego prowadzenia badań naukowych oraz potrzebne do tego predyspozycje Doktorantki. Na tej podstawie można pozytywnie ocenić wiedzę Doktorantki w dyscyplinie „ekonomia” oraz zdolność do prowadzenia samodzielnej pracy naukowo-badawczej. Potwierdza to także precyzyjnie i logicznie postawiony cel badawczy, umieszczenie tego celu w układzie obszaru badawczego tj. (1) zakresu podmiotowego - miasta na prawach powiatu, (2) zakresu przedmiotowego – efekty polityki regionalnej, jak też (3) zakresu czasowego (lata 2004-2017).

Zastosowane metody badawcze, przeprowadzone studia literaturowe oraz badania empiryczne pozwoliły na pozytywną weryfikację tezy głównej (cytuję) - „***samorządy miast na prawach powiatu dysponują instrumentami umożliwiającymi stymulowanie rozwoju gospodarczego a osiągane przez nie efekty ekonomiczne związane są głównie z lokalnym rynkiem pracy i przedsiębiorczością***”. Teza ta została potwierdzona poprzez pozytywną i poprawną weryfikację czterech wspomnianych wcześniej hipotez badawczych.

Weryfikacja hipotez badawczych została przeprowadzona prawidłowo poprzez analizę teoretyczną, pogłębioną analizę statystyczną, analizę materiału faktograficznego, analizę wyników badań innych autorów i modele statystyczne.

6. Ocena metodologicznej strony pracy i sposobu weryfikacji tezy i hipotez badawczych

Przeprowadzone studia literaturowe i badania empiryczne pozwoliły na osiągnięcie założonego celu głównego jakim jest (cytuję) „***identyfikacja instrumentów stymulowania rozwoju gospodarczego przez samorządy miast na prawach powiatu oraz ocena efektów ekonomicznych ich stosowania przez samorządy miast Kielc i Radomia***” oraz celów szczegółowych.

Pierwszy cel szczegółowy odnosił się do (cytuję) „***identyfikacji zadań i instrumentów samorządów miast na prawach powiatu w ramach lokalnej polityki gospodarczej i***

stymulowania rozwoju gospodarczego”. Osiągnięto go dzięki studiom literaturowym, omawiającym bogatą teorię rozwoju gospodarczego (rozdział 1), tematykę lokalnej polityki gospodarczej (rozdział 2), instrumentów i zadań samorządów w ramach lokalnej polityki gospodarczej i rozwoju gospodarczego (rozdziały 2 i 3). Następne dwa cele szczegółowe służą (cytuję) „*ocenie uwarunkowań rozwoju gospodarczego miast na prawach powiatu w Polsce i ocenie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Kielc i Radomia*”. Zostały one osiągnięte poprzez badania empiryczne zawarte w czwartym rozdziale. Ostatni cel szczegółowy polegał na (cytuję) „*ocenie efektów ekonomicznych działań samorządów lokalnych w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego*”. Cel ten zrealizowany został w badaniach empirycznych omówionych w rozdziale piątym.

Przeprowadzone studia literaturowe i badania empiryczne pozwoliły na zweryfikowanie tezy rozprawy, że (cytuję): „*samorządy miast na prawach powiatu dysponują instrumentami umożliwiającymi stymulowanie rozwoju gospodarczego a osiągnane przez nie efekty ekonomiczne związane są głównie z lokalnym rynkiem pracy i przedsiębiorczością*”. Została ona potwierdzona poprzez zweryfikowanie hipotez badawczych rozwijających tę tezę, co Doktorantka szczegółowo opisuje w podsumowaniu rozprawy.

Hipoteza 1 stwierdzająca, że (cytuję) „*w Polsce istnieje wysokie zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego miast na prawach powiatu*” wydaje się na pierwszy rzut oka dość oczywista, ale dodatkowo potwierdzona została przez Doktorantkę na podstawie danych statystycznych przy wykorzystaniu taksonomicznej miary rozwoju Z. Hellwiga. Metoda ta umożliwia uzyskanie kompleksowej oceny poziomu rozwoju gospodarczego. W badaniach wykorzystano czternaście zmiennych, które zarówno w literaturze jak i w badaniach empirycznych są uznawane za mierniki rozwoju gospodarczego jednostek samorządu terytorialnego. Są to zmienne odnoszące się do rynku pracy, dochodów miast na prawach powiatu w przeliczeniu na jednego mieszkańca i wydatków miast na prawach powiatu za lata 2004-2017. Przeprowadzone badanie wykazało, że w Polsce występuje bardzo duże zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego miast na prawach powiatu – co oznacza pozytywną weryfikację hipotezy 1 na podstawie danych liczbowych.

Hipoteza 2 stwierdzająca (cytuję), że „*Kielce wykazują wyższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego niż Radom*” została zweryfikowana pozytywnie także przy wykorzystaniu taksonomicznej metody Z. Hellwiga. Jednakże analiza szczegółowego uzasadnienia powodów wyższego poziomu rozwoju gospodarczego Kielc trochę zaskakuje, gdyż staje się jasne, że dobre zarządzanie rozwojem lokalnym/regionalnym przez administrację lokalną nie jest wystarczającym warunkiem i źródłem wyższego dobrobytu

społeczności lokalnych, ale często są to prostu większe możliwości działania związane np. z lokalizacją władz województwa (urzędu marszałkowskiego), które to władze decydują o przyznawaniu środków na inwestycje z funduszy europejskich.

Kolejna hipoteza 3 stwierdzająca, że (cytuje) „*istotnymi czynnikami determinującymi rozwój gospodarczy miast na prawach powiatu są uwarunkowania instytucjonalne*” została zweryfikowana pozytywnie. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego jednoznacznie wynika, że uwarunkowania instytucjonalne determinują w znacznym stopniu rozwój jednostek samorządu terytorialnego.

Hipoteza 4 stwierdzająca, że „*instrumenty stosowane przez miasta na prawach powiatu generują efekty ekonomiczne związane z lokalnym rynkiem pracy i przedsiębiorczością*” także została zweryfikowana pozytywnie.

Recenzent uważa jednak, że dużym uproszczeniem Doktorantki było identyfikowanie wyłącznie efektów ekonomicznych działań władz lokalnych w zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego, i identyfikowanie ich wyłącznie na rynku pracy i w obszarze przedsiębiorczości. Jest to w opinii Recenzenta - nieuzasadnione. Doktorantka, na podstawie przeprowadzonych analiz i badań oraz zgromadzonego materiału empirycznego mogła bez problemu skatalogować wszystkie efekty działań stymulujących rozwój miasta np. także efekty w zakresie rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury, ochrony środowiska, usług komunalnych itd. Dałoby to lepszy obraz efektywności działań władz lokalnych stymulujących rozwój gospodarczy z celem osiągnięcia jak najlepszych i wszechstronnych rezultatów.

7. Uwagi krytyczne/dyskusyjne i pytania do Doktorantki

Recenzent ma pewien niedosyt związany z faktem, że „efekty ekonomiczne”, kluczowe dla tematu tej rozprawy, nie są wyeksponowane np. w osobnym rozdziale rozprawy doktorskiej, ale są poukrywane w różnych jej fragmentach. Wprawdzie można je dostrzec, wczytując się w treść pracy, ale ze względu na formułę tematu rozprawy, powinny być bardziej wyeksponowane i nie tylko w empirycznej (ostatni punkt ostatniego rozdziału), ale także w teoretycznej części rozprawy. Efekty ekonomiczne działań stymulujących rozwój gospodarczy jako wiodący element tematu pracy powinny być szczególnie widoczne w strukturze treści pracy, a nie tylko przy weryfikacji ostatniej hipotezy badawczej.

Recenzent chciałby poznać odpowiedzi Doktorantki na następujące kwestie:

- 1) Jakie narzędzia stymulowania rozwoju gospodarczego mają do dyspozycji władze miast na prawach powiatu?

- 2) Proszę wymienić „efekty stymulowania rozwoju gospodarczego przez władze samorządowe, w tym szczególnie efekty ekonomiczne”?
- 3) Jakie wnioski aplikacyjne i zalecenia – na podstawie przeprowadzonych analiz i badań - mogłaby Doktorantka zaproponować władzom samorządowym Radomia czy Świętochłowic, które cechuje stosunkowo niski poziom rozwoju gospodarczego?

8. Podsumowanie i konkluzja

Podsumowując recenzję należy stwierdzić, że tematyka rozprawy jest aktualna i ważna, a mieści się w dyscyplinie ekonomia. Obszar problemowy pracy został określony prawidłowo. Recenzowana praca doktorska jest poświęcona istotnej i aktualnej problematyce ekonomicznej. Cel główny został właściwie sformułowany oraz rozdzielony na cele szczegółowe. Problem badawczy został właściwie nakreślony i wyrażony tezą oraz hipotezami badawczymi. Hipotezy badawcze szczegółowo nakreślają obszar tematyczny prowadzonych w pracy rozważań. Teza główna i hipotezy badawcze zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonych studiów literaturowych (pozycji polskich i zagranicznych) oraz weryfikacji statystycznej danych empirycznych. Strona językowa i edytorska pracy jest poprawna, aczkolwiek Autorka nie ustrzegła się usterek edytorskich i stylistycznych.

Struktura pracy jest właściwa dla pracy doktorskiej. Zawartość wszystkich, kolejno po sobie następujących rozdziałów, dobrze służy rozwiązaniu postawionego celu i potwierdzeniu sformułowanych we wstępie tez badawczych. Część teoretyczna pracy stwarza wystarczające podstawy do weryfikacji statystycznej danych empirycznych, a łącznie część teoretyczna i empiryczna tworzą konstrukcję samodzielnego dzieła naukowego.

Dobór i wykorzystanie źródeł należy uznać za właściwe, podobnie jak ich reprezentatywność do sformułowanego tematu pracy. Na szczególne podkreślenie w recenzowanej dysertacji zasługują:

1. wysoka teoretyczna wartość pracy potwierdzająca wiedzę Autorki w dyscyplinie ekonomia,
2. samodzielny i twórczy wkład Doktorantki w rozwiązanie postawionego problemu naukowego,
3. umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej,
4. właściwy dobór i umiejętność wykorzystania danych statystycznych niezbędnych do weryfikacji problemu badawczego pracy.

W opinii Recenzenta – recenzowana rozprawa doktorska – dobrze wpisuje się w nurt badań i dyskusji nad rolą i znaczeniem władz lokalnych dla stymulowania rozwoju lokalnego i regionalnego. Jest to temat aktualny i ważny dla społeczeństwa, nie zawsze jednak właściwie uświadamiany, rozumiany i oceniany. Jakkolwiek dla każdego człowieka, jego „Mała Ojczyzna” - czyli miejsce gdzie żyjemy - jest zawsze najważniejsze, to często nie zdajemy sobie sprawy z roli i znaczenia władz samorządowych dla tworzenia naszego dobrostanu w „Małych Ojczyznach”. Co więcej często nie pamiętamy o obywatelskim prawie do stawiania wymagań władzom lokalnym. Dzięki lekturze rozprawy doktorskiej mogłam sobie na nowo przywrócić świadomość społeczną w zakresie praw i obowiązków członków lokalnych społeczności.

Ze wspomnianych względów, recenzowaną rozprawę doktorską, mimo jej pewnych niedoskonałości, które dostrzegam, uważam za ważne osiągnięcie, które może być podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych.

Biorąc pod uwagę powyższe uwagi i opinie, konkluduję, że przedłożona mi do recenzji **dysertacja doktorska Pani mgr Urszuli Wolskiej pod tytułem „Efekty ekonomiczne stymulowania rozwoju gospodarczego przez samorzady miast na prawach powiatu”** odpowiada kryteriom ustawowym dla prac doktorskich, zgodnie z art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1789). Recenzowana rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydatki w dyscyplinie **ekonomia**, **potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej**, a przedmiotem recenzowanej rozprawy doktorskiej jest **oryginalne rozwiązanie problemu naukowego**.

Wnoszę, zatem o przyjęcie rozprawy doktorskiej jako spełniającej kryteria formalne i dopuszczenie mgr Urszuli Wolskiej do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Z poważaniem

Helena Żukowska

